

Vergaderjaar 1993–1994

23 761

Wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met opneming daarin van bepalingen voor de registratie van een samenleving

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een voorstel van wet tot wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met opneming daarin van bepalingen voor de registratie van een samenleving.

De toelichtende memorie (en bijlagen) die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 8 juni 1994

Beatrix

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de mogelijkheid van registratie van een samenleving te openen en daartoe Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering te wijzigen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

In Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt na Titel 5 een nieuwe Titel 5a ingevoegd, die luidt:

TITEL 5A DE GEREGEREERDE SAMENLEVING VAN TWEE PERSONEN

Artikel 80a

1. Nederlanders, en onderdanen van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschappen die beschikken over een rechtsgeldige verblijfstitel, kunnen hun samenleving doen registreren, indien zij geen huwelijk mogen aangaan op grond van artikel 41 of indien zij van dezelfde kunne zijn en ook overigens voldaan wordt aan de aan een registratie van een samenleving gestelde eisen.

2. Indien een van beide of beide personen die hun samenleving wensen te laten registreren, de Nederlandse nationaliteit of de nationaliteit van een andere lid-staat van de Europese Unie niet bezit, kunnen zij hun samenleving doen registreren onder de voorwaarden dat degene of degenen die de Nederlandse nationaliteit of de nationaliteit van een andere lid-staat van de Europese Unie niet bezit, gedurende een tijdvak van ten minste een jaar onmiddellijk voorafgaande aan de registratie van de samenleving woonplaats in Nederland en een rechtsgeldige verblijfstitel heeft en ook overigens wordt voldaan aan de aan een registratie van een samenleving gestelde eisen.

3. Een persoon kan tegelijkertijd slechts met één andere persoon een samenleving hebben geregistreerd.

4. Zij die hun samenleving laten registreren, mogen niet tegelijkertijd gehuwd zijn.

5. Registratie van een samenleving kan geschieden bij een akte van registratie van een samenleving opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

6. Zij die hun samenleving willen laten registreren, moeten daarvan onder overlegging van gegevens omtrent hun burgerlijke staat, en indien zij eerder geregistreerd of gehuwd geweest zijn, met vermelding van de namen van de persoon met wie zij geregistreerd stonden dan wel van de namen van de vroegere echtgenoot, aangifte doen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van één der partijen. Nederlanders die buiten Nederland woonplaats hebben en die hun samenleving in Nederland willen registreren bij akte van de burgerlijke stand, doen aangifte bij de ambtenaar van de burgerlijke stand te 's-Gravenhage. De artikelen 43, tweede tot en met vierde lid, en 46 zijn van overeenkomstige toepassing.

7. Een registratie kan worden gestuit, indien partijen niet de vereisten in zich verenigen om de registratie aan te gaan. Op een stuiting zijn de artikelen 51, 52, 53, tweede lid, en 54 tot en met 56 van overeenkomstige toepassing. Het openbaar ministerie is verplicht een registratie te stuiten, indien het met een der in de artikelen 31, eerste en derde lid, 32 en in het tweede en derde lid van dit artikel omschreven beletselen bekend is. Indien aan de ambtenaar van de burgerlijke stand een van de in de vorige zin genoemde beletselen bekend is, mag hij niet tot een aangifte of registratie meewerken, ook al zou geen stuiting hebben plaatsgehad.

8. Ter zake van de registratie van een samenleving zijn de artikelen 31, eerste en derde lid, 32, 35 tot en met 39, 44, eerste lid, onderdelen a tot en met f en h, 45 tot en met 49, 62, 63 en 64, in beide gevallen met uitzondering van het vereiste omtrent de getuigen, 65 en 66 van overeenkomstige toepassing.

9. Op de nietigverklaring van een registratie van een samenleving zijn van overeenkomstige toepassing de artikelen 69, 70, met uitzondering van de grond betreffende het vereiste aantal getuigen, 71, 72, onderdeel b, 73, 74, met uitzondering van de grond betreffende de zwangerschap, 75 tot en met 77, eerste lid en tweede lid, onderdelen b en c.

10. Op het bewijs van het bestaan van de registratie van een samenleving zijn de artikelen 78 en 79 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 80b

Op een geregistreeerde samenleving zijn de titels 6, 7 en 8 van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van artikel 82 en van artikel 84, voor zover laatstgenoemd artikel betrekking heeft op de kosten van verzorging en opvoeding van de kinderen.

Artikel 80c

De geregistreeerde samenleving eindigt:

- a. door de dood;
- b. door vermissing van één der partijen bij de geregistreeerde samenleving en een daarop gevolgde nieuwe registratie of huwelijk van de andere partij bij de geregistreeerde samenleving, overeenkomstig de bepalingen van de tweede afdeling van de achttiende titel van dit boek;
- c. met wederzijds goedvinden door inschrijving op gemeenschappelijk verzoek van partijen van een daartoe bestemde notariële akte of van een daartoe bestemde akte die mede is ondertekend door een advocaat in de registers van de burgerlijke stand;
- d. door ontbinding op verzoek van één der partijen.

Artikel 80d

Op een beëindiging van de geregistreeerde samenleving met wederzijds goedvinden zijn de artikelen 159, 159a, 160, 163, derde lid, en 164 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 80e

1. Op een ontbinding van de geregistreeerde samenleving als bedoeld in artikel 80c, onder d, zijn de artikelen 153, 157 tot en met 160, 164 en 165 van overeenkomstige toepassing.
2. De ontbinding komt tot stand door inschrijving van een rechterlijke uitspraak daartoe op verzoek van partijen of van één van hen in de registers van de burgerlijke stand. Artikel 163, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. Indien de partijen wier geregistreeerde samenleving is beëindigd, opnieuw hun samenleving met elkaar doen registreren, herleven alle gevolgen van de geregistreeerde samenleving van rechtswege, alsof er geen beëindiging had plaats gehad. Nochtans wordt de geldigheid van rechtshandelingen die tussen de inschrijving van de beëindiging en de nieuwe registratie zijn verricht, beoordeeld naar het tijdstip van de handeling. Op het maken of wijzigen van de voorwaarden bedoeld in titel 8 vóór de registratie vindt artikel 119 overeenkomstige toepassing.

ARTIKEL II

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt voorts als volgt gewijzigd:

A

Titel 4 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid van artikel 17 wordt na «van huwelijken» ingevoegd:
, van geregistreeerde samenlevingen.
2. Artikel 20 wordt als volgt gewijzigd:
 1. In de aanhef wordt na «houdende aanvaarding van het vaderschap,» ingevoegd: van akten houdende beëindiging van een geregistreeerde samenleving,.

2. Onderdeel b komt te luiden:
b. de nietigverklaring van een huwelijk of van een geregistreeerde samenleving, een echtscheiding of een ontbinding van een geregistreeerde samenleving, de ontbinding van een huwelijk na scheiding van tafel en bed, of de vernietiging van zulk een uitspraak tussen echtelieden wier huwelijksakte in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand is opgenomen.

3. Artikel 20a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid worden de woorden «met uitzondering van de vermeldingen onder b» vervangen door: met uitzondering van de vermeldingen onder b alsmede de vermeldingen houdende beëindiging van een geregistreeerde samenleving.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. De in artikel 20, onder b, bedoelde latere vermeldingen alsmede de in de aanhef van artikel 20 bedoelde beëindiging van een geregistreeerde samenleving, worden toegevoegd aan de huwelijksakte dan wel aan de akte van registratie van een samenleving van de betrokken persoon.

4. Aan artikel 20e wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt:

4. Van een akte van beëindiging van een registratie van een samenleving zendt de notaris of de advocaat onverwijld een afschrift of uittreksel aan de ambtenaar van de burgerlijke stand onder wie de akte van registratie van een samenleving berust.

5. In artikel 27 wordt na de woorden «stuiting van het huwelijk» ingevoegd: of de geregistreeerde samenleving.

6. In het eerste lid van artikel 28 komt onderdeel a te luiden:

a. niet gehuwd is of een samenleving geregistreeerd heeft;

B

Na artikel 41 wordt een nieuw artikel 42 ingevoegd, dat luidt:

Artikel 42

Zij die met elkander een huwelijk willen aangaan, mogen niet tegelijkertijd een samenleving hebben geregistreeerd.

C

De eerste volzin van het eerste lid van artikel 43 komt te luiden: Zij die met elkaar een huwelijk willen aangaan, moeten daarvan onder overlegging van gegevens omtrent hun burgerlijke staat, en, indien zij eerder gehuwd of geregistreeerd geweest zijn, met vermelding van de in artikel 44 genoemde bescheiden, aangifte doen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de woonplaats van één der partijen.

D

Onderdeel d van het eerste lid van artikel 44 komt te luiden:

d. ingeval van tweede of verder huwelijk dan wel huwelijk na registratie, bewijsstukken aantonende dat het vorige huwelijk dan wel de eerder geregistreeerde samenleving geen beletsel voor een nieuw huwelijk oplevert;

E

Artikel 52 komt te luiden:

Artikel 52

Hij die met een der partijen door huwelijk verbonden is dan wel met een der partijen een samenleving heeft doen registreren, kan op grond van het bestaan van dat huwelijk of die geregistreerde samenleving een nieuw aan te gaan huwelijk stuiten.

F

Het tweede lid van artikel 69 komt te luiden:

2. Hij die met een der echtgenoten nog door een vroeger huwelijk dan wel door een eerder geregistreerde samenleving is verbonden, is eveneens bevoegd op grond van het bestaan van dat huwelijk of die registratie de nietigverklaring van het daarna gesloten huwelijk te vorderen.

G

In onderdeel b van het tweede lid van artikel 77 wordt na de woorden «vroeger huwelijk» ingevoegd: of een eerder geregistreerde samenleving.

H

In onderdeel b van artikel 149 wordt na «nieuw huwelijk» ingevoegd: of een daarop gevolgde registratie.

I

In artikel 160 wordt na de woorden «opnieuw in het huwelijk treedt» ingevoegd: , een samenleving doet registreren.

J

In artikel 233 worden de woorden «en niet gehuwd of gehuwd zijn geweest» vervangen door: en niet gehuwd of geregistreerd dan wel gehuwd of geregistreerd zijn geweest.

K

In artikel 355 worden de woorden «die aangifte heeft gedaan van zijn voornemen een huwelijk aan te gaan» vervangen door: die aangifte heeft gedaan van zijn voornemen een huwelijk aan te gaan of een samenleving te doen registreren.

L

In artikel 379 wordt na «of andere levensgezel,» ingevoegd: de persoon met wie hij een samenleving heeft geregistreerd,.

M

Het derde lid van artikel 383 komt te luiden:

3. Tenzij het vorige lid van toepassing is, wordt, indien de onder curatele gestelde gehuwd is, een samenleving heeft doen registreren of anderszins een levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of andere levensgezel dan wel degene met wie hij een samenleving heeft geregistreerd tot curator benoemd. Is de vorige zin niet van toepassing dan wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot curator benoemd. Huwt de onder curatele gestelde, doet hij een samenleving registreren of verkrijgt hij een andere levensgezel, dan kan ieder

van hen verzoeken, dat de niet onder curatele staande echtgenoot, de persoon met wie hij een samenleving heeft geregistreerd of de andere levensgezel in de plaats van de tegenwoordige curator wordt benoemd.

N

In het tweede lid van artikel 385 wordt na de woorden «of andere levensgezel» ingevoegd: , de persoon met wie de onder curatele gestelde een samenleving heeft geregistreerd,

O

In het vierde lid van artikel 386 wordt na de woorden «een gehuwde» ingevoegd: of een persoon wiens samenleving met een ander is geregistreerd, en wordt na de woorden «tussen de echtgenoten» ingevoegd: of de personen die hun samenleving hebben geregistreerd.

P

Het derde lid van artikel 392 komt te luiden: De in het eerste lid genoemde personen zijn niet verplicht levensonderhoud te verstrekken, voor zover dit van de echtgenoot of een vroegere echtgenoot dan wel een persoon met wie een samenleving is of was geregistreerd overeenkomstig het in de vijfde titel a, zesde, negende of tiende titel van dit boek bepaalde kan worden verkregen.

Q

In het eerste lid van artikel 400 wordt na de zinsnede «zijn vroegere echtgenoot,» ingevoegd: de persoon met wie een samenleving is of was geregistreerd,.

R

Artikel 424 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Overlegging van een overeenkomstig artikel 417 van dit boek opgemaakte akte van overlijden is voor de achtergebleven echtgenoot of voor de achtergebleven partij bij de geregistreeerde samenleving niet voldoende om een huwelijk aan te gaan of een samenleving te doen registreren; hij behoeft hiertoe bovendien een hem door de rechtbank op zijn verzoek verleend verlof.

2. In het derde lid worden de woorden «een ander huwelijk» vervangen door: een huwelijk of een geregistreeerde samenleving.

3. Het vierde lid komt te luiden:

4. Indien de achtergebleven echtgenoot of de achtergebleven partij bij de geregistreeerde samenleving krachtens het rechterlijk verlof een huwelijk aangaat of een samenleving doet registreren, doch de vermiste op dat moment nog in leven is, wordt het huwelijk of de geregistreeerde samenleving met de vermiste ontbonden door de voltrekking van het huwelijk of door de registratie van de samenleving.

S

In het tweede lid van artikel 427 wordt aan het slot onmiddellijk voor de punt ingevoegd: of met wie de overledene een samenleving had geregistreeerd.

T

In het eerste lid van artikel 432 wordt na «of andere levensgezel,» ingevoegd: de persoon met wie hij een samenleving heeft geregistreerd,.

U

Het vierde lid van artikel 435 komt te luiden:

4. Tenzij het vorige lid is toegepast, wordt, indien de rechthebbende is gehuwd, een samenleving heeft doen registreren of anderszins een levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of andere levensgezel dan wel degene met wie een samenleving is geregistreerd tot bewindvoerder benoemd. Is de vorige zin niet van toepassing, dan wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot bewindvoerder benoemd. Huwt de rechthebbende, doet hij een samenleving registreren of verkrijgt hij een andere levensgezel, dan kan ieder van hen verzoeken dat de echtgenoot, de persoon met wie hij een samenleving heeft geregistreerd of andere levensgezel van de rechthebbende in de plaats van de tegenwoordige bewindvoerder wordt benoemd.

V

In artikel 451, eerste lid, wordt na «of andere levensgezel,» ingevoegd: de persoon met wie hij een samenleving heeft geregistreerd,.

W

Het vierde lid van artikel 452 komt te luiden:

4. Tenzij het vorige lid is toegepast, wordt, indien de betrokkene is gehuwd, een samenleving heeft doen registreren, of anderszins een levensgezel heeft, bij voorkeur de echtgenoot of andere levensgezel dan wel degene met wie hij een samenleving heeft geregistreerd tot mentor benoemd. Is de vorige zin niet van toepassing, dan wordt bij voorkeur een van zijn ouders, kinderen, broers of zusters tot mentor benoemd.

Huwt de betrokkene, doet hij een samenleving registreren, of verkrijgt hij een andere levensgezel, dan kan ieder van hen verzoeken dat de echtgenoot, de persoon met wie hij een samenleving heeft geregistreerd, of de andere levensgezel in de plaats van de tegenwoordige mentor wordt benoemd.

ARTIKEL III

Aan de vijfde afdeling van de Zesde Titel van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt een paragraaf toegevoegd, die luidt:

§ 4. Ontbinding van een geregistreerde samenleving van twee personen

Artikel 828

Op een ontbinding van een geregistreerde samenleving zijn de bepalingen over de rechtspleging in scheidingszaken van overeenkomstige toepassing met uitzondering van artikel 819 en de bepalingen verband houdende met minderjarige kinderen.

ARTIKEL IV

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,